

Donderdag 10 juni 1915 – ochtendeditie

Belgische kinderen.

Wegens de stremming van het verkeer uit België naar Nederland, heeft de directeur van het R. K. Leidse huisvestingscomité zijn voorgenomen reis naar België voorlopig uitgesteld.

Ook de vertegenwoordigster van het comité mevrouw De La Faille uit Antwerpen blijft in Leiden, totdat het verkeer weer normaal zal zijn.

De correspondent van de Daily Chronicle in het Engelse hoofdkwartier geeft een levendige beschrijving van de aanval van een Engelse vlieger op een zeppelin in de lucht tussen Brugge en Gent.

Toen de Engelse vlieger de zeppelin opmerkte, begon hij dadelijk erboven zijn kringen te beschrijven. Daarna daalde hij en liet zijn bommen vallen. Hij was gelukkiger dan te verwachten was, gezien de geringe trefkans. Voor het tijd had, om verder omhoog te stijgen, spatten de gashouders van het luchtschip uit elkaar en werd de aanvaller door de plotselinge schok uit zijn baan geslingerd. De onverwachte draaikolk, die hij zelf verwekt had, deed zijn vliegtuig, als een veer op de wind, buitelen. Het was een ogenblik, dat alleen de uiterste koelbloedigheid en bedrevenheid hem konden redden, en in geen van beide schoot hij tekort. Het vliegtuig beschreef een volledige cirkel door de lucht en na deze onvrijwillige loop vervolgde het nog een eind zijn weg. De buiteling had echter de benzinehouder voor op het vliegtuig doen leeglopen. Er zat voor hem dus niets anders op dan op vijandelijk gebied te landen en na zijn reservoir uit de reservevoorraad, die altijd achter op het vliegtuig wordt meegevoerd, gevuld te hebben, weer op te stijgen. Hij koos een verlaten plaats voor de neerdaling, vulde haastig zijn reservoir

voorop en vloog toen nog juist bijtijds op, om aan de achtervolging door de Duitsers te ontkomen.

Zoals men weet, keerde hij veilig in de Engelse linie terug.

Donderdag 10 juni 1915 – avondeditie

Aan een Belgisch blad hebben wij enkele dagen geleden de briefwisseling ontleend, die tussen de afdeling Antwerpen der Belgische werkliedenpartij en Dr. Terwagne, kamerlid en lid van de gemeenteraad te Antwerpen, had plaats gehad, over de afwezigheid van Dr. Terwagne uit Antwerpen. Wij namen de briefwisseling over, zoals wij haar vonden. De afdeling had, gelijk men zich zal herinneren, aan Dr. Terwagne gevraagd zijn werkzaamheden als gemeenteraadslid te komen hervatten, of, zo hij aan deze wens niet kon voldoen, zijn mandaat neer te leggen. Dr. Terwagne meldt ons thans, dat uit zijn antwoord een gedeelte was weggelaten. Wij laten het thans in zijn geheel volgen:

Dr. Terwagne heeft geantwoord:

Gezellen. In uw brief van de 12^e mei, door mij de 27^e ontvangen, wilt gij mij wel verzoeken, “mijn werkzaamheden als gemeenteraadslid te hervatten”, oordelend dat mijn tegenwoordigheid in Antwerpen noodzakelijk is.

Laat mij toe u te zeggen, dat ik de mening toegedaan ben dat de bezigheden als gemeenteraadslid zoals ik die aanvaard heb en in praktijk gebracht gedurende 15 jaar, niet behelzen het verbeuren en opofferen der vrijheid. Het college van burgemeester en schepenen heeft als opdracht te zorgen, voor zover het mogelijk is, voor het

beheer der stad. Maar deze verplichting valt niet ten deel aan het raadslid.

Van de andere kant heb ik als afgevaardigde van de tweede kamer de plicht mijn vrijheid van handelen te bewaren, ten einde bij te dragen tot de belangen en de verdediging van het land.

De Duitse machthebbers, waarvan gij de heerschappij ongelukkig moet ondergaan, hebben het zo goed begrepen, dat, toen er kwestie was, de Belgische kamers in Havre bijeen te roepen, zij een lijst opstelden van afgevaardigden, die aan de grens moesten worden aangehouden.

Gij verzoekt mij u te doen weten, of ik geneigd zou zijn, mijn mandaat als gemeenteraadsheer neer te leggen. Gaarne geef ik u deze voldoening, ofschoon mijn vrienden het mij afraden.

Wees dus zo goed deze brief aan de overheid mede te delen en mij de ontvangst te melden van mijn ontslag.

Daar gij schrijft, dat de belangen en de toekomst van de partij op het spel staan ... ben ik gelukkig, dat gij mij de gelegenheid verschaft, deze te vrijwaren door mijn ontslag.

Ik wil u openhartig bekennen, dat de "belangen der partij" op het ogenblik niet de voornaamste van mijn bezigheden en mijn beslommeringen uitmaken.

Land- en tuinbouw in België.

De heer W. A. van der Veen, die behalve voorzitter van het Antwerps Centraal Bureel voor Vluchtelingen ook voorzitter is van het Belgische Land- en Tuinbouwcomiteit, deelde aan een medewerker van het

correspondentiebureau in Den Haag een en ander mede over de toestand van de land- en tuinbouw in België.

Van belang voor Nederland in het algemeen, zo begon de heer van der Veen, en voor de Nederlandse landbouwers en handelaars in het bijzonder is de toestand van de landbouw in België. Voor een beschouwing voor de pers is het niet mogelijk het gehele land te behandelen zodat wij ons zullen beperken tot de provincie Antwerpen, de belangrijkste provincie op landbouwgebied.

De arbeid van het Land- en Tuinbouwcomiteit is, aldus de heer van der Veen, veelomvattend. Om in enkele regels een algemeen overzicht te geven gaat niet, zodat hier slechts enige mededelingen volgen van zijn praktische werkzaamheden.

Na de grote rekvisities van december en januari, was er, om zo te zeggen, geen veevoeder meer voorhanden. De opheffing in deze nood, waardoor het vee dreigde te sterven en de boeren gedwongen werden alles te verkopen, werd krachtig ter hand genomen. Sedert 23 januari kocht het comité aan; 5,3 miljoen kg maïs, ¼ miljoen kg maïskoeken, 200.000 kg vet maïsmeel, 2 ½ miljoen kg zemelen, ½ miljoen kg aardnotenkoeken, 300.000 kg voedergerst, ongeveer 1 miljoen kg voederbieten, ½ miljoen kg buitenlandse haver, 30.000 kg suiker enz. Al deze hoeveelheden werden terstond volgens een vastgestelde basis, berustend op het aantal stuks vee, aan de verschillende gemeenten en geheel zonder winst verstrekt.

Wij slaagden er daarmee in de handelaars te noodzaken de prijzen naar de onze te richten en oorlogsprijzen werden hierdoor voorkomen. Ook was het nodig onze boeren ter hulp te komen tegen knoeierijen. Wij moedigden, zoveel als het mogelijk was, de particuliere handel aan, mits men zich wilde schikken naar de door ons billijk geachte prijzen. Enige elementen maakten er gebruik van

om de voedingsmiddelen te vervalsen. Wij hebben onze boeren ook hierin terzijde gestaan en onbevreesd processen en vervolgingen ingesteld. Zo bleek ons bij de levering van een hoeveelheid kunstmest, dat tegen een detailprijs van 29 F een maakseltje verkocht werd, dat niet meer dan 2 à 2 ½ F waarde vertegenwoordigde. Door het comité werden in ieder arrondissement twee advocaten aangewezen, die gratis zullen moeten procederen ten behoeve van iedere landbouwer, die klachten kan doen gelden betreffende hem verkochte waar. Dit heeft veel geholpen, want ieder weet wat hem te wachten staat.

Behalve de reeds genoemde hoeveelheden, leverden wij nog: 1 miljoen kg superfosfaat, ongeveer ¼ miljoen kg metaalslakken, enz. Hier was het comité slechts tussenpersoon, daar de Antwerpse kunstmesthandelaren voldoende hoeveelheden voorradig hadden. Er was echter een grote moeilijkheid; nl. van uit de fortelinie mochten geen voedingsmiddelenpassen naar de provincie worden afgegeven.

Na overleg met de militaire overheid en de comités werd deze zaak weldra geregeld, en kunnen wij passen afleveren voor veevoeder, graan, zaden en meststoffen en respectievelijk werden 384, 250, 637 stuks afgegeven. Ook werden door het comité 2 afgevaardigden naar Nederland gezonden teneinde aldaar verschillende zaden aan te kopen. Er werden door onze tussenkomst aan de Belgische boeren geleverd: 150.000 kg potaardappelen, 40.000 kg zaai haver, 10.000 kg klaverzaad, 2500 kg lijnzaad, 3500 kg voederbietzaad, 1000 kg plantmaïs, 1000 kg paardenbonen, 250.000 kg witte Afrikaanse Nabal-plantmaïs, 310.000 kg turfstrooisel.

Daar ook veel vee en paarden werden weggevoerd was ook hiervoor onze hulp nodig. In overleg met de provinciale staten van Antwerpen werd besloten de verordeningen tot verbetering van het paardenras

met volle kracht toe te passen en de gezonde inzichten van de Belgische landbouwers te steunen. Er werden 63 hengsten goedgekeurd voor de openbare dienst, zulks geschiedde eveneens met de stieren. Getracht werd invoer te bekomen van slachtvee en maatregelen te nemen tegen het afmaken van jong, mager vee en bevruchte dieren. Geprobeerd werd ook nog invoer te bekomen van bevroren vlees, zonder resultaat echter, daar er geen behoorlijke transportmiddelen tussen Nederland en Antwerpen te vinden zijn.

Dankbaar werd van het tegemoetkomende aanbod van de civiel-gouverneur gebruik gemaakt, om paarden te leveren die voor de oorlog onbruikbaar waren, teneinde de landbouwers te helpen.

Aan de gemeentebesturen werd geschreven alles in het werk te stellen om de mannelijke fokdieren te bewaren en aan te houden. Een behoudstoelage werd in het vooruitzicht gesteld. De Provinciale Landbouwfondsen hebben de veeverzekering hervat.

Door de Gedeputeerde Staten der provincie Antwerpen zijn in 98 gemeenten colleges van schatters benoemd, welke de oorlogsschade hebben op te nemen.

Een vijftal gemeenten zijn reeds gereed gekomen. De schade aan gebouwen belooft in de honderden miljoenen ...

Een dankbaar werk is het in cultuur brengen van onbebouwde gronden. Reeds zijn een 100 families met succes hiermee bezig. De werklozen, die voor dit werk worden gebezigd, krijgen een premie van 250 F per hectare. De gelden hiervoor benodigd, worden verstrekt door het Provinciaal Hulpcomité, dat wij er niet genoeg voor kunnen danken.

Natuurlijk was één der eerste zorgen van ons comité het herstellen van het kredietwezen voor de landbouw. In 66 gemeenten van

Antwerpen en in 13 gemeenten in Oost-Vlaanderen werden de burelen van de Raiffeisenbanken geopend en opnieuw geïnstrueerd.

Tot een maximum van 600 F, tegen 2 % rente, kunnen voorschotten worden opgenomen, welke in 5 jaar moeten zijn afgelost. Aangekocht materieel of vee enz. kunnen nog door de oorlog vernield of gedood worden; in dit geval wordt het geleende bedrag kwijtgescholden. De Centrale Credietkas van de Boerenbond te Leuven stelde hiervoor 300.000 F ter beschikking voor 13 gemeenten in Oost-Vlaanderen en voor het arrondissement Nijvel, waar geen Raiffeisenkassen bestonden.

Afzonderlijk moet nog worden melding gemaakt van de voedingscommissie. Deze commissie stelt zich ten doel met de bestaande levensmiddelen goedkoop rond te komen. Voordrachten over rationele voeding worden gehouden, processen gegeven, recepten gepubliceerd, de teelt van nuttige voedingsplanten, zoals erwten en bonen, aangewakkerd en in samenwerking met het comité voor Hulp en Voeding opgewekt tot spaarzaamheid wat het verbruik der levensmiddelen betreft.

Vermelding verdient nog het volgende. Er zijn nl. veel landerijen tengevolge van de oorlog verlaten. De centrale afdeling te Brussel houdt zich nu bezig deze landerijen toch te doen bewerken, door gemeenten, groepen of particulieren. Het verrichten van deze arbeid is als een merkwaardige bijdrage tot het vraagstuk der landnationalisatie te beschouwen.

Ter gelegenheid van de verjaardag van Prinses Juliana heeft het Land- en Tuinbouwcomité een adres van hoogschatting aangeboden aan de Nederlandse consul-generaal, de heer J. van den Bergh, waarin te kennen werd gegeven dat bijzonder op prijs gesteld werd de hulp van de Nederlandse regering bij de uitvoer van zadenvoeder en

meststoffen. Het zegt ons hier waarlijk erkentelijk te zijn, niet alleen om het feit op zichzelf, maar ook de tegemoet komende, vriendelijke en welbegrijpende houding van het departement van landbouw, nijverheid en handel in Den Haag is voor de Belgische landbouwers van grote betekenis.

De heer van der Veen sprak tenslotte als zijn mening uit dat er alle reden is om met vertrouwen de toekomst af te wachten. De veerkracht van de Belgische landbouwer is ongebroken en moedig en opgewekt werkt men aan de wederopbouw van het beproefde land.

Geroemd werden door de heer van der Veen de energie, toewijding en onbaatzuchtigheid, in deze dagen in België aan de dag gelegd.